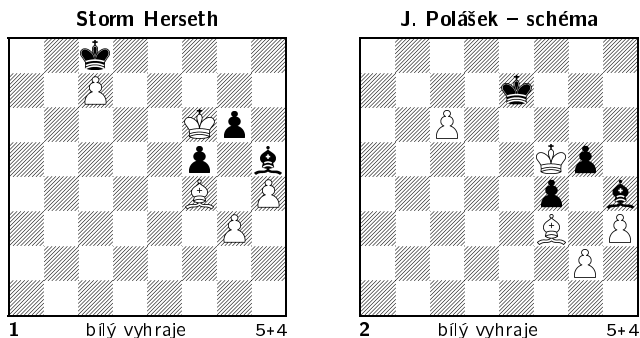

Střelec v karanténě

Jaroslav Polášek

Začátkem května mi Michal Konopka poslal velmi zajímavou pozici **D1** s prosbou o dohledání zdroje. Nejprve zkuste najít cestu k výhře sami, je pěkná a poučná.

D1 Název článku vám možná napověděl, že řešení spočívá v neobvyklém uzavření černého střelce. **1.g4! fxd4** Po **1...Sxg4 2.Kxg6** by černý nedokázal zastavit uvolněného pěšce h. **2.Sg3!** Černý střelec se ocitl v karanténě a nedostane se do hry. Po **2...Kd7** stačí černého vytempovat, např. **3.Kg7 Kc8 4.Kg8 Kd7 5.Kf8 Kc8 6.Ke7** a vyhraje.

Vytempovat černého lze také postupem **3.Kg5 Kc8 4.Kh6 Kd7 5.Kh7 Kc8 6.Kg7 Kd7 7.Kf6** atd. To by ve studii tolik nevadilo, protože v podstatě jde o ztrátu času. Bílý však může vyhrát rychleji – nejprve ztratit tempo **1.Sd6(e5)!** a teprve po **1...Kd7** hraje **2.g4! fxd4 3.Sg3 Kc8 4.Ke7**. Jako studie tedy pozice neobstojí a nejspíš ani tak nebyla zamýšlena. Autor diagramu **Storm Hersheth** (1897–1985) byl silný šachista – reprezentoval Norsko na několika olympiádách. V HHbV má pouze tuto „studii“ s informací „source unknown“. Mohlo tedy jít spíše o závěr partie či analýzu zajímavé koncovky. Ale asi už ani Harold van der Heijden nebude vědět, odkud pozici pořídil (snad z kartotéky gen. Fr. Macka, kde zdroj chyběl?).

D2 Hershethovu pozici jsem posunul o řadu níž – černý tým získal větší šance – objevil se vzájemný zugwang. Do něho bílý spadne po předčasném **1.g3?! fxd3 2.Sg2 Kd6** s remízou. Bílý musí nejprve ztratit tempo **1.Se4/d5! Kd6 2.Sd5/e4!** I teď je ještě brzo na **2.g3?!** pro **2...Sxg3 3.Kxg5 f3! 4.Sxf3 Ke7 5.h4 Kf7** a král dojde do rohu a bílému zbude falešný střelec – remíza. **2...Ke7 3.Sf3 Kd6 4.g3!** Až teď, když je pěšec f4 znehyněn, takže po **4...Sxg3 5.Kxg5** blokuje vlastnímu střelci krytí pole c7. Černý tak nemá čas doběhnout králem do spásného rohu, např. **5...Se1 6.h4 Sa5 7.h5 Ke7 8.Kg6 Kf8 9.Kh7** (odřezává černého krále od spásného rohu) **9...Sb6 10.h6 Sc7 11.Sd5 Se5 12.Kg6 f3 13.h7** (hrozí **Sxf3**) **13...f2 14.h8D+ Sxh8 15.c7 f1D 16.c8D+ Ke7 17.Dc7+** s rychlým matem. **4...fxg3 5.Sg2 Ke7 6.Ke5 g4** Po **6...Kd8** je nejjednodušší **7.Kd6 Kc8 8.c7 g4 9.Sb7+ Kxb7 10.Kd7 7.hxg4 Sg5 8.Ke4!** K výhře je potřeba sebrat černého pěšce. Po **8.Kf5? Sd2 9.g5 Sa5 10.Kg6 (10.g6 Kf8) 10...Sd2 11.Kh5 Sf4** by se černý zachránil. **8...Ke6 (8...Kd6 9.Kf5) 9.Kf3 Sh4 10.Kf4 Kd6 11.g5** a vyhraje.

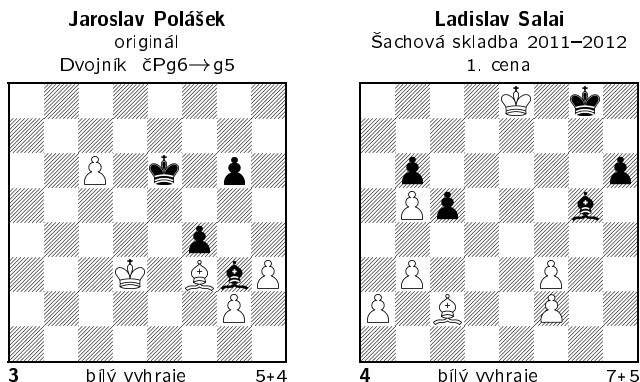

Schéma jsem rozvinul ve dvou verzích, v obou černému střelci nezbyde, než do karantény disciplinovaně vstoupit: **D3a** (diagram) Bílý musí nejprve vynutit g5, aby se mu podařilo uzavřít střelce. **1.Sd5+! 1.Se4?** Kd6 2.Ke2 Sh4! 3.Kf3 Sg5! 4.Kg4 Sh6 =. **1...Kd6 2.Ke4 Ke7 3.Kf3 g5** Vynuceno, hrozilo Kg4–g5 se získkem pěšce g6. **4.Kg4 Sh4 5.Kf5 Kd6 6.Se4!** 6.Sf3?

Ke7 7.g3? fxd3 8.Sg2 Kd6 = VZ. **6...Ke7 7.Sf3! Kd6 8.g3!** a vyhraje jako v **D2** po 4.g3.

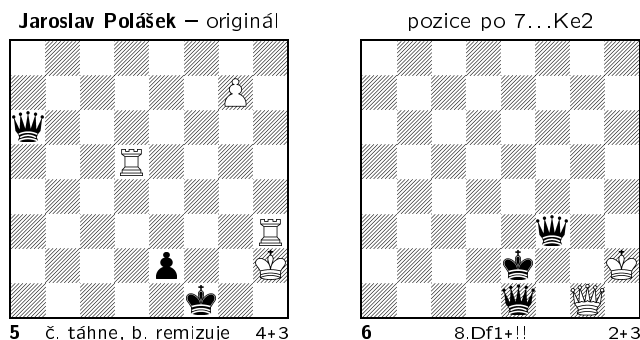
D3b (čP6g→g5) **1.Ke2!** Teď by po 1.Sd5+? Kd6 2.Ke4 Se1 černý včas převedl střelce na d8 s remízou. **1...Sh2 2.Kf1 2.Kf2** ztrácí čas (2...Sg3+ 3.Kf1). **2...Sg3 3.Se4!** Jinak se bílý nerozváže (3.Sd5+? Kd6 4.Ke2? Kxd5 5.c7 f3+! 6.Kxf3 Sxc7 =). **3...Kd6 4.Ke2 Ke6 5.Kf3 Se1 6.Kg4 6.Sd5+? Kd6 7.Kg4 Sa5 6...Sh4 7.Sd5+ Ke7 8.Kf5 Kd6 9.Se4!** tempo (9.g3? Sxg3 10.Kxg5 f3 =) **9...Ke7 10.Sf3 Kd6 11.g3!** a vyhraje.

Až po složení dvojníků **D3** mi Michal Konopka napsal, že **John Nunn** vyhrál v roce 1977 pozici podobnou **D2** (bKf5→e6 cKe7→c7 cSh4→e1) ztrátou tempa **1.Kf6! Sh4 2.Kf5 Kd6 3.g3!** atd. John o tom píše ve své výborné knize „Secrets of Practical Chess“ (1998), která vyšla i rusky jako „Sekrety praktických šachmat“ (2009).

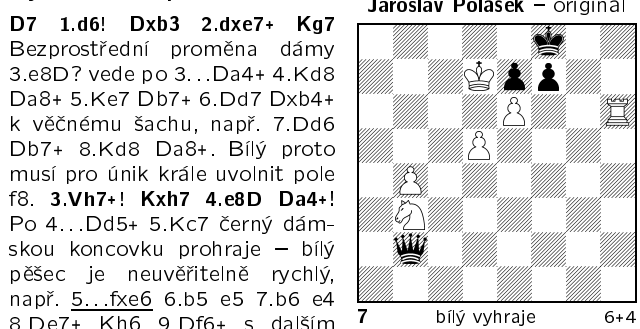
D4 Pro zpestření si připomeňme skvělou studii Laco Salaie, ve které je uzavření střelce motivováno trochu jinak. Řešitel musí už na začátku předvídat celý průběh. Po **1.Kd7?! Sd2 2.Kc6 Sa5 3.b4! cxb4 4.Sb3+** se sice bílému podařilo zavřít černého střelce do karantény, ale **4...Kg7 5.Kd5 Kf6 6.Ke4 h5! 7.Kf4 Kg6 8.Ke5 h4 9.Kf4 Kh5** dostane do nevhody tahu bílého – výhra mu unikne kvůli vlastnímu nadbytečnému pěšci f3. Proto **1.f4! Sxf4 2.Kd7 Sd2 3.Kc6 Sa5 4.b4! cxb4 5.Sb3+ Kg7 6.Kd5 Kf6 7.Ke4 h5 8.Kf4 Kg6 9.Ke5 h4 10.Kf4 Kh5 11.f3!** a v zugzwangu je černý.

Obětavá dáma k nezaplacení (2)

Vraťme se k tématu rubriky Čs. šachu 3/2020. Pospíšilova studie **D1** (1. cena Fritz JT70) s neobvyklým patem si říkála o dokonalejší zpracování. Nabízím dvě verze, v první se bílý pomocí patu zachrání, ve druhé se mu naopak vyhne slabou proměnou. Po této nápovědě můžete zkusit obě studie vyřešit.

D5 Okamžitá proměna **1...e1D** vede jen k opakování tahu **2.Vf5+ Ke2 3.Ve5+ Kf2 4.Vf5+** s remízou. Černý proto šachu po sloupci f brání. **1...Df6!** Teď i bílý musí proměnu odložit, po **2.g8D? Df2+ 3.Kh1 e1D** by hrozbu matu (**4...Ke2+**) pokryl jen na chvíli **4.Dg4 De4+! 5.Dxe4 Dg1** mat. **2.Vf5+! Dxf5 3.g8D** Nečekanou obětí věže uvolní bílý cestu své dámě k poli c4, takže na **3...Df2+ 4.Kh1 e1D** přijde **5.Dc4+** s věčným šachem. **3...De5+!** Po **3...Df4+** by snadno remizovalo **4.Dg3 Dxd3+ 5.Vxg3 e1D 6.Vg1+ 4.Kh1** Teď už **4.Dg3?** nestačí, po **4...e1D** nová dáma kryje svou kolegyni na e5. **4...De4+ 5.Kh2** Černý pokryl mat na g2 a konečně si může postavit druhou dámu. **5...e1D 6.Vf3+! Dxf3** Po **6...Ke2 7.Dg2+ Kd1 8.Vf1 D4h4+ 9.Kg1** by černý o nově postavenou dámu hned přišel. **7.Dg1+ Ke2** (viz diagram 6) **8.Df1+!!** Pozoruhodná pozice, každé brání dámy vede k patu a po ústupu krále jedna z dam přestane být krytá. **8...Dxf1 pat.**

D7 1.d6! Dxb3 2.dxe7+ Kg7 Bezprostřední proměna dámy **3.e8D?** vede po **3...Da4+ 4.Kd8 Da8+ 5.Ke7 Db7+ 6.Dd7 Dxb4+** k věčnému šachu, např. **7.Dd6 Db7+ 8.Kd8 Da8+**. Bílý proto musí pro únik krále uvolnit pole f8. **3.Vh7+! Kxh7 4.e8D Da4+** Po **4...Dd5+ 5.Kc7** černý dámskou koncovku prohraje – bílý pěšec je neuvěřitelně rychlý, např. **5...fxe6 6.b5 e5 7.b6 e4 8.De7+ Kh6 9.Df6+** s dalším

Pokračování na další straně vlevo dole

